

Mail 14 februari 2023

In eerdere communicatie gaf onze voltallige leerplancommissie aan dat er grote ongerustheid bestaat over de plaats die aardrijkskunde (SC9) toebedeeld krijgt binnen het GO!-curriculum. Wij stellen vast dat, na uw antwoord te hebben doorgenomen en na de publicatie van de indicatieve lessentabellen, deze ongerustheid nog groter wordt.

Wij kunnen ons niet verzoenen met de summier aangeboden argumentatie vanuit het GO! voor de genomen keuzes inzake lestijd. Na een ruime bevraging binnen het werkveld voelen wij ons dus genoodzaakt om zelf te communiceren en verdere actie te ondernemen.

De balans tussen doelen en lestijd

Er werd ons vanuit het GO! aangeraden om over de spreekwoordelijke haag te kijken op zoek naar andere inhouden om ons uitgebeende vak (bvb. slechts 1 graadsuur voor Dubbele Finaliteit) terug wat te kunnen verstevigen bij latere besprekingen over lestijden (op individueel schoolniveau). Zelf vinden we het uitermate belangrijk om lesinhouden te linken met andere sleutelcompetenties. We staren ons als leerplancommissie dus ook niet blind op de 'grenzen' van onze SC9 "Ruimtelijk bewustzijn". Integendeel, we denken actief verder over zinvolle relaties tussen aardrijkskunde en andere vakken, leerinhouden of sleutelcompetenties (o.a. op vlak van duurzaamheid, burgerschap,...).

Maar afgaande op de huidige indicatieve lessentabellen, lijkt de verhouding tussen de mogelijk extra op te nemen lesinhouden en de daardoor extra verworven lestijd niet in evenwicht. Om binnen het GO! nog een levensvatbaar vak aardrijkskunde in de weekrooster over te houden, zullen er véél meer inhouden van andere sleutelcompetenties binnen de lessen aardrijkskunde moeten aan bod komen. De aardrijkskundeleraar torst hierdoor een steeds zwaardere pedagogische kar, die ook nog eens harder moet doorrijden door tijdsgebrek.

We vroegen eerder ook een duidelijk signaal vanuit het GO! om verbindingen met andere sleutelcompetenties toch al te benoemen en duidelijker in de verf te zetten. Deze boodschap lazen wij voorlopig nergens. Wij voelen dus geen steun vanuit het GO! om het vak aardrijkskunde volwaardig te verankeren met voldoende lestijd in het curriculum van de leerlingen. We zijn in de toekomst individueel afhankelijk van de *goodwill* van de directies om uren van de zeer beperkte vrije ruimte te investeren in degelijk aardrijkskunde-onderwijs.

(On)haalbaarheid

Zoals werd geopperd in onze initiële communicatie ligt het berekende aantal graadsuren voor SC9 "Ruimtelijk bewustzijn" te laag. Toch merken wij dat deze bezorgdheid/insteek blijkbaar ter discussie staat binnen het GO! en lijkt het er sterk op dat onze vakbekwame inschatting op dat vlak in twijfel wordt getrokken.

De praktijk en lang opgebouwde expertise vanop de klasvloer tonen nochtans aan dat een leraar aardrijkskunde nooit kan rekenen op 30 effectieve lestijden tijdens één schooljaar. Toch vormt dit de vooropgestelde, rekenkundige maatstaf van het GO! voor het toebedelen van instructietijd/graadsuren. Noch in de Doorstroomfinaliteit, noch in de Dubbele Finaliteit en ook niet in de Arbeidsmarktfinaliteit klopt deze assumptie van "30 lesmomenten per schooljaar".

Aangezien het GO!, tegen het advies van de leerplancommissie in, alsnog de lesuren blijft begroten op 30 lestijden per schooljaar, kunnen wij enkel concluderen dat in de toekomst geen enkele leraar aardrijkskunde binnen het GO! het volledige pakket minimumdoelen zal kunnen aanbrenge(n) bij de leerlingen, laat staan op een kwalitatieve wijze behalen. Tijdens toekomstige inspectieronden van onze scholen zal het GO! dus geen goed figuur slaan voor de SC9; wij vrezen het ergste!

21st century skills binnen Aardrijkskunde

Een andere vraag die de leerplancommissie zich stelt is waarom men de maatschappelijke relevantie van het vak aardrijkskunde niet meer lijkt te waarderen binnen het GO!? Nochtans komen alle *21st century skills* - waar het GO! zo hard op inzet - ruim aan bod binnen dit vak:

Communicatie, samenwerken en sociale/culturele vaardigheden: de uitdagingen waar we vandaag mee geconfronteerd worden (zoals het klimaat, de oplopende geopolitieke spanningen en migratie) zijn niet aan staatsgrenzen gebonden. Deze thema's overstijgen zowel het individu als de politieke en culturele grenzen. Jongeren leren in het vak aardrijkskunde nadenken over (en vanuit) de geografische complexiteit van deze issues. In de wereld hebben we elkaar nodig en is (op wetenschappelijk niveau) samenwerken een must! Net daarom staat het belang van communicatie centraal, en dit om bruggen te bouwen naar andere culturen om niet te vervallen in een Eurocentrisme.

Zelfregulering, kritisch denken, creatief denken en problemen oplossen: in de lessen aardrijkskunde leren jongeren kritisch denken over zowel de aangereikte kennis alsook over de wijze waarop zij er mee aan de slag gaan. Op deze manier worden jongeren via allerlei (geografische) technieken aangemoedigd om te reflecteren en *out of the box* te denken. Dit laatste is essentieel om op een open en creatieve wijze aan de slag te gaan.

Computationeel denken, informatievaardigheden, ICT-vaardigheden en mediawijsheid: in de huidige samenleving staat de geloofwaardigheid van de wetenschap fel onder druk. Dit komt door de enorme toestroom van *fake news* en de versplintering van de vele kenniskanalen, zoals we zien op sociale media. In de lessen aardrijkskunde wordt er net elke les sterk ingezet op het zoeken naar bronnen en in welke mate deze betrouwbaar zijn. Leerlingen worden in het vak aardrijkskunde gewapend om hier mee om te gaan. Ze leren verschillende bronnen met geografische informatie - vanuit de demografie, bodemkunde, klimatologie,... - tegenover elkaar plaatsen. Zo leren jongeren te komen tot evenwichtige en doordachte oplossingen

zoals een humaan migratiebeleid, spaarzaam omgaan met water (via de Blue deal), duurzaam ruimtegebruik,... om er maar enkele van te noemen.

De impact van de aardrijkskundige/geografische kennis kent geen grenzen. De aarde kennen, is onszelf kennen. Omwille hiervan kan en mag een werkbaar urenpakket aardrijkskunde niet ontbreken binnen de basisopleiding van jongeren.

Gedeelde zorgen

Bovendien belangt het tekort aan broodnodige lesuren aardrijkskunde niet enkel de leden van deze leerplancommissie aan – die voorlopig nauwer betrokken is met deze kwestie tijdens zijn opbouwende fase – maar ook het hele werkveld dat aan de slag moet met de gevolgen van deze beslissingen:

- GO!-directieleden die onmogelijke keuzes te wachten staan bij het opbouwen van een schoolcurriculum waar sterke vakinhouden zouden moeten primeren maar geen ruimte meer is om expertise grondig uit te bouwen binnen verschillende sleutelcompetenties.
- Onze talrijke collega-leerkrachten die, nog voor ze één minuut voor de klas hebben gestaan, al vanaf 1 september de (mathematisch onmogelijk te verhelpen) tijdsdruk zullen ervaren. Beginnen aan de race met tien passen achter de startlijn. Om nog maar te zwijgen over de repercussies die deze tijdsnood met zich mee zal brengen in tijden van (onderwijs)inspectie.
- En als belangrijkste groep: onze leerlingen, die door deze ingrepen minder kansen krijgen zich breed te ontwikkelen binnen een steeds veranderende wereld en maatschappij omdat SC9 'Ruimtelijk bewustzijn' wordt herleid tot een trivialiteit.

Ter kennisname is deze communicatie dus ook naar de betrokken directies en leerkrachten aardrijkskunde gestuurd.

Overleg dringt zich op

Aangezien wij vragende partij zijn voor een billijk overleg, maar niet gehoord worden, zien we ons genoodzaakt drastische actie te ondernemen. Het lijkt ons allerm minst opportuun om het werk van deze leerplancommissie aardrijkskunde zomaar verder te zetten zonder eerst een gedegen overleg met de leden van deze commissie.

Wij hopen van harte dat u met ons verzoek rekening houdt. "*Gelijke kansen + Kwaliteitsvol onderwijs + Samen leren samenlever*" zijn te lezen als speerpunten van ons GO!. Laat onze leerplancommissie nu logischerwijs de lans breken voor een vak dat àl deze aspecten behelst.

Met vriendelijke groeten

De leden van de leerplancommissie ruimtelijk bewustzijn (aardrijkskunde)

Peter Bosmans

Max Coninx, GO! Atheneum Ninove

Niels Ver Donck, GO! Campus het Spoor Mol

An Van de Wiele, GO! Atheneum Zottegem

Ward Vandepitte, GO! Atheneum Schilde-Schoten

Steven Franceus, GO! Atheneum Brugge

Babette Jacobs, GO! Atheneum Unesco Koekelberg

Tim Van Ingelgem, GO! Campus Halle.

Ingmar Herreman, GO! Campus Bellevue Izegem

Lisa Van De Velde, GO! Atheneum Oudenaarde

Frederik De Laere, lerarenopleider Howest Brugge.

Rita Heyrman, lerarenopleider AP-Hogeschool Antwerpen

Ter kennisgeving aan **Koen Pelleriaux**, Afgevaardigd Bestuurder GO! / **Geert Van Aerschot**, GO! Pedagogisch Adviseur aardrijkskunde / **Hans Maricou**, onderwijsinspecteur aardrijkskunde

2 ^{de} graad doorstroom: 2u/graadsbasis	2 ^{de} graad dubbele finaliteit: 1u/graadsbasis	2 ^{de} graad arbeidsmarkt: 1u/graadsbasis
3 ^{de} graad doorstroom: 1,5u/graadsbasis & 3 ^{de} graad doorstroom + SPET's: 2u/graadsbasis	3 ^{de} graad dubbele finaliteit: 1u/graadsbasis	3 ^{de} graad arbeidsmarkt: 0,5u/graadsbasis